

Redakcja i administracja: Kraków, Sławkowska 29.

Prenumerata miesięczna:

z odsyłką 2 K, bez odsyłki 1 K 60 h,

z granicą 2 mk. 30 fen., 3 fr. 50 ctm., 2½, szyl., 70 ct. ameryk.

Prenumerata tygodniowa w Krakowie 40 h.

Konto czekowe Nr. 834.095

Numer 8 h, poświęteczny 4 h.

Telefon redakcji 396, administracji 624.

Adres na telegramy: Naprzód Kraków.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partii socjalno-demokratycznej

Wychodzi codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) o godzinie 6 wieczór, a nadto w poniedziałki i dni poświęteczne o godz. 10 rano

Dział inseratowy: ulica Poselska 15.

Ogłoszenia (inseraty)

kosztują od miejsca wiersza jednosłupowego drobnym drukiem (petitem) za pierwszy raz 20 halery, następny po 10 hal. — Nadesłane od miejsca wiersza drukiem petitem po 40 hal. za każdy raz. Słuby, zaręczyny i nekrologi po 80 hal. od wiersza za każdy raz.

Załączniki (prospekty i t. d.) przyjmuje się za cenę 2 kor. za 100 egzemplarzy dla zamieszczeni, a 1 kor. za 100 egzemplarzy dla miesięcznych prenumeratorów.

Reklamacje otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcja rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

KOMPROMIS.

Kraków, 25 października.

Ostatnie trudności przemogła zwycięsko reforma wyborcza. Stać się to musiało. Z jednej strony struna cierpliwości ludów, oczekujących na reformę, została mocno przeciągnięta jałowymi sporami o tak podrzędny szczegół, jak cyfra kwalifikowanej większości. Słusznie zauważył to. dr Adler w swej onegdajszej mowie w komisji, że sprawa ta jest tak mało znacząca, iż wprost nie wchodzi w rachubę, gdzie idzie o zapewnienie dojścia do skutku dzieła reformy wyborczej. »Komisya ma poprostu za zadanie — mówił tow. dr Adler — usunąć »punkt honoru« i należy sądzić, że i partye nacjonalistyczne będą na tyle rozumne, aby widzieć stosunki faktyczne tak, jak one są w rzeczywistości». Komiczne wrażenie wywołał protest posła Zazvorki przeciw tym słowom; ozwały się nożycy... Widocznie jest on zdania, że nie można mu imputować rozumu. Ale szaleństwu austriackim kładzie kres potęga silniejsza nad wszelkie intryki: reforma wyborcza jest koniecznością ludową i przed tą koniecznością się ostoja żaden frazes, żadna błaga szowinistyczna.

Z drugiej zaś strony obok tej konieczności ludowej kołaczce coraz głośniejszą konieczność państwową. Cesarz, jako wyraziciel sumy konieczności państwowych, zrozumiał to, że w czasie piętrzących się trudności i zawikłań wewnętrznych i zewnętrznych, w czasie, gdy kwestya dualizmu stwarza codziennie coraz nowe konflikty, gdy wskutek tego taka rzecz, jak mianowanie ministra wojny, nastrojąca poważne trudności — że w takim czasie przedewszystkiem muszą zostać uporządkowane warunki wewnętrznego życia państwa, nie może trwać dłużej chaos wewnętrzny.

I dlatego to cesarz powiedział bez ogródek ministrom parlamentarnym, że z reformą wyborczą dłużej zwlekać nie można, że nie wolno jej zabagnić jałowymi debatami nad szczegółami, których znaczenie niknie poprostu wobec olbrzymiej doniosłości zagadnień życia państwowego w dobie obecnej. I każdy to zrozumie, że wobec pierwszorzędnych zadań politycznych, jakie terazniejsza sytuacja wewnętrzna i zewnętrzna stawia przed państwem, czas już ostatni skończyć reformę wyborczą, aby stworzyć podstawę umożliwiającą rozwiązanie ówch kwestyj. W dotychczasowym chaosie państwo bezsilne wewnętrznie miało ręce związane na zewnątrz i ani marzyć nie mogło o zabranii się do spełnienia swoich elementarnych zadań.

Konieczność zatem, konieczność ludowa i państwowa nakazuje skończyć bezmyślną za-

bawkę sporu o cyfrę kwalifikowanej większości. Konieczność historyczna powiada: dość tego! — Reformy wyborczej przewlekać nie wolno!

I ta konieczność historyczna przełamała drobnostkowe trudności, zmusiła stronnictwa nacjonalistyczne do kompromisu, posunęła sprawę reformy wyborczej naprzód poprzez ostatni szkopuł, zbliżając ją wreszcie do ostatecznego załatwienia.

Przesilenie w ministerstwie wspólnem.

Nim jeszcze hr. Gołuchowski znalazł następcę, już drugi minister wspólny dostał dymisy. Poszedł minister wojny generał Pitreich — jak mówią — także z powodu Węgrov. Idzie o zwiększenie kontyngentu rekrutów, który parlament austriacki w r. 1904 uchwalił, a następnie wobec odmowy sejm węgierskiego cofnął. Węgry pozostali konsekwentni. Powiedzieli oni po ogłoszeniu sławnego rozkazu dziennego z Chłopów (wrzesień 1904 r.), że nie będą ponosić żadnych ofiar dla wspólnej armii, chyba, że równocześnie otrzymają jakąś kompensatę dla swych honwędów. W drodze tego handlu zamiennego zgodzili się na powiększenie artylerji, ale nie chcą zgodzić się na większy kontyngent, dla którego na razie nie mają dostatecznej liczby węgierskich oficerów.

Koalicja węgierska, obejmując rządy na podstawie kompromisu z koroną, odłożyła wprawdzie swoje postulaty wojskowe na punkcie komendy węgierskiej, ale — jak z wszystkiego widać — zdąża do swego celu na innej drodze: przez wygłodzenie armii i usuwanie niewygodnych ministrów. Gołuchowskiego mieli w podejrzeniu, że w czasie przesilenia intrygował przeciw Węgrom — precz z nim; Pitreich w drobnostkach natury administracyjnej szedł im na rękę, ale w rzeczach zasadniczych bronił jednoci armii — wygrzyli go.

Wprawdzie następca Pitreicha, generał Schönaich także się zaangażował na niekorzyść Węgrov, gdy po objęciu teki ministra obrony krajowej (marzec 1905) oświadczył się przeciw komendzie węgierskiej, to jednak Węgrov bynajmniej nie odstrasza, gdyż mieli oni niejeden przykład przed oczyma, że nawet wyższe osobistości niż minister, w sprawach z nimi nie zwykli ze swoich słów wyciągać ostatnich konsekwencji.

Krązą jednak wersje, że przyczyną upadku dwóch ministrów wspólnych należy szukać gdzieindziej. Jak upadek szefa sztabu generalnego hr. Becka sfery wtajemniczone przy-

pisują wpływowi następcy tronu Franciszka Ferdynanda, tak samo szukają i przyczyn upadku Gołuchowskiego i Pitreicha w interwencji następcy tronu. Co do Gołuchowskiego chcą pisma widzieć dowód w tem, że najgwałtowniej przeciw niemu kampanię prowadził przywódca katolickiego stronnictwa ludowego, Stefan Rakowski i hr. Eugeniusz Zichy, których stosunki z następcą tronu są znane.

Bez względu na przyczyny zauważyć należy, że upadek dwóch tych ministrów ze stanowiska austriackiego nikogo smucić nie potrzebuje. Hr. Gołuchowski w ciągu swego 2-letniego urzędowania nie okazał ani jednej własnej idei. Szedł ślepo za śladami swych poprzedników, tkwił w trójpzymieriu aż do przesady, interesa monarchii na Bałkanie oddał w gorszym stanie niż je objął, a chociaż był »Polakiem«, patrzył spokojnym okiem na antypolską politykę sprzymierzeńca, skierowaną nawet przeciw austriackim obywatelom.

Nowy minister spraw zewnętrznych, baron Alojzy Lexa-Aehrenthal, urodził się w 1854 r. Studya ukończył w Pradze, a w r. 1877 rozpoczął karierę dyplomatyczną przy ambasadzie austriackiej w Paryżu. Urzędował potem przez 6 lat w Petersburgu, był czynny w ministerstwie u boku Kalnoky'ego, a pierwszą samodzielną posadę otrzymał w r. 1895 jako poseł w Bukareszcie. W r. 1899 objął stanowisko ambasadora w Petersburgu. Uchodził on za niewielkiego zwolennika trójpzymierza, a za większym zbliżeniem się Austrii do Rosji; jego też głównie dziełem było porozumienie austriacko-rosyjskie w Mürstegu co do spraw bałkańskich. Ożeniony z hr. Szechenyi, ma dużo krewnych między arystokracją węgierską, co ułatwi mu stanowisko.

Nowy minister wojny, generał-zbrojmistrz Franciszek Schönaich, urodził się w r. 1844 w Wiedniu. Od r. 1862 do 1887 służył przy rozmaitych oddziałach i w sztabie generalnym, a powołany w tym roku do boku arcyksięcia Albrechta, robił odtąd szybko karierę. W r. 1895 został komendantem dywizji w Innsbruku, w r. 1899 szefem sekcji w ministerstwie wojny, skąd poszedł na komendanta korpusu do Josefsztadu.

„Bojowcy“ narodowej demokracji.

Warszawa, 23 października.

W kołach partyjnych szeroko omawiana jest obecnie sprawa t. zw. »bojówki« narodowej demokracji, uprawiającej zbrojne napady mordercze na robotników socjalistycz-

nych. Udało mi się zebrać garść szczegółów w tej sprawie, które mogą być ciekawe, sądzę, dla czytelników »Naprzodu«.

Okazuje się, że »bojowcy« narodowej demokracji pracują na dniówkę. Płaci się im za dzień, w którym są czynni, poza tem mogą się zajmować czem chcą. »Bojowcy« ci rekrutują się z młodych łobuzów, wypędków ze szkół itp. elementów, które w braku stałej »roboty« puszczają się na samodzielne przedsięwzięcia w rodzaju owego napadu na willę Kaetzlera pod Otwockiem i innych wypraw bandyckich.

»Bojowcy« ci są czynni przy zawiązywaniu stosunków N. D. po fabrykach, albowiem w ich otoczeniu zjawia się zwykłe agitator i mówca narodo-demokratyczny. Straż ta, uzbrojona w rewolwery, jest gwarancją »powodzenia« agitacji N. D. Otaczający agitatora endeckiego »bojowcy« zwykle strzelają w powietrze, starając się w ten sposób wytworzyć odpowiedni »nastrój«.

Rozboje »bojówki« N. D. rozwinęły się w Warszawie na wielką skalę od czasu ostatniego strejku garbarskiego, o którym warto powiedzieć słów kilka.

Od lat 20 w garbarni Temlera i Szwedego tyraniowali robotników majster Karol Lampe, łotr skończony, postępujący z ludźmi jak z bydłem. Niejednokrotnie robotnicy żądali oddalenia tego człowieka. Przed 1-yim maja b. r. ponowili te żądania, kiedy zaś właściciele fabryki odpowiedzieli na nie śmiechem, robotnicy dnia 2 maja zażądali od Lampego, aby garbarnię opuścił dobrowolnie.

— Wy, chamy, myślicie, że wy tu rządzić będziecie! Ja tu rządzę i pokażę wam jeszcze, że ja jestem panem! — krzyczał Lampe.

Wówczas ogół robotników (500 osób) rzucił się na niego i wyrzucił go z fabryki. — »Koło przemysłowców« odpowiedziało na to lokautem. Zamknięto wszystkie garbarnie w Warszawie i obiecano je otworzyć tylko wówczas, kiedy robotnicy przeproszą Lampego i zgodzą się na usunięcie pięciu »przywódców« akcji wyrzucenia znieprawdzonego majstra.

Robotnicy, ma się rozumieć, nie mogli przystać na to i oto przez 12 tygodni trwał strejk, prowadzony przez P. P. S., a popierany przez ogół robotników wszystkich fachów, którzy ogromnie wzięli do serca to, co spotkało towarzyszy garbarzy.

Fabrykanci, widząc, że nie zdołają złamać oporu 2000-ego zastępu garbarzy, popieranych przez ogół robotników, uprosili N. D., aby ta coś zrobiła dla nich. Narodowa demokracja sprowadziła z Zagłębia znanego organizatora łamistrefików, Baranowskiego.

Ten ostatni, otoczony »bojówką« N. D., rozpoczął właściwą sobie agitację. Rzucał

Wizerunek człowieka w r. 1906 w Polsce pocziwego.

Pamiętnik ś. p. Wiesława Wrony, przemysłowca, kupca, obywatela i wyborcy, na firmowych spisany listkach.

WIESŁAW WRONA

Pierwsza krajowa chrześcijańska fabryka parowa cykoryi.

Handel win i łakoci.

Śniadania. Obiady. Kolacje.

Gabinety.

Kupujcie tylko u chrześcijan!

Warszawa ...go ..... 190... r.

PAMIĘTNIK.

...Pracą godziwą i uczciwością zdobyłem majątek i szacunek ludzi. Dzieci moje! pozostawiam wam imię bez zmyły, fabrykę cykoryi i sklep chrześcijański bez długu.

O ile mi czas pozwalał, czytałem, powiedziałem, że czy nadwerżyłem, czytując dzieła naukowe i lżejsze dla skrócenia nocy bezsennej. Książka stała mi się potrzebą, towarzyszem. Człowiek myślący tem się od bydlęcia różni, że

nie zadawała się strawą codzienną. Powiecie, że po to, by żyć, trzeba być przede wszystkim sytym?

Nie przeczę.

Niechże biedna nasza ojczyzna, na tak ciężkie od dwóch lat wystawiona próby, syta będzie! Pragnę tego i życzę jej z całego serca i być może szczerzej niż zwolennicy socjalizmu, którzy opierają szczęście narodu na schlebaniu brutalnym instynktom biednych.

Jak to powiedział Mickiewicz?

„Za miliony cierpieć“. Za miliony! Ale nie tylko głodnych — psiakrew — nie tylko — głodnych; Można być dobrym Polakiem i być sytym.

Można być głodnym i być złym Polakiem, albo żyć między narodowem.

Można być wreszcie bogatym socjalistą.

Sam znałem mecenasa, który na socjalizmie dorobił się rzetelnej fortuny. Żyd Lassalle przemawiał do robotników w rękawiczkach glansowanych. Bebel, jak donoszą pisma, otrzymał od jakiegoś oficera pruskiego spadek. Socjalista Singer jest podobno fabrykantem. I Chrystus powiedział: „Nie przyszedłem zmieniać porządku świata“. Ale socjaliści chcą zmienić. Zawsze byli bogaci a biedni, możni a słabi, rządni i rozrutni. Kto chce pracować, zawsze znajdzie kawał chleba, a kto chce poprzestać na małym, z głodu nie umrze.

Włóczyki i fanteści nie przerobią natury ludzkiej, jak nie przerobił jej Jan Jakób Rousseau, filozof z Genewy.

Mówi o tem Teodor Jeske-Choiński w wybornej powieści „Błyskawice“ z czasów rewolucji francuskiej. Wszystko bowiem zdobyć trzeba — powiedział inny poeta. Tylko cierpliwością i zdrowym postępowaniem dojść można do rzeczy prawdziwie wielkich. Przykładem Anglia. Nie odrazu

Kraków zbudowany. Czterdzieści lat pracowałem na to, co mam.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus! Jestem zmęczony. Słyszę, jak patrol przeciąga ulicą. Zgaszę lampę. Pochwalony...

...Od czasów rewolucji rosyjskiej wcale nie sypiam po nocach, a w dzień nie mam czasu, pilnując sklepu...

Jednej nocy przyszło mi na myśl napisać pamiętnik. Czasy są bardzo historyczne — straszne czasy. Lekarze zabronili mi się martwić. Cierpię na astmę, sercem wszystko czuję, gwałtowny jestem. To leży we krwi Wron. „Nie martwić się“ — łatwo to powiedzieć. Od zmartwienia serce boli, a od bólu serca, są zmartwienia. I tak w kółko!

Co się dzieje, co się dzieje!...

Okiem nie objąć, pamięcią nie ogarnąć — a cóż dopiero spisać! Brat powstaje na brata. Łajdactwa! Anarchia! Socjaliści zarzynają Polskę. Moskal się z tego cieszy i nas dobija. Prusy wiarołomne chcą wkroczyć do Królestwa. Istnieje pono traktat między Rosją a Wilhelmem co do okupacji Królestwa przez wojska pruskie. Tego nam jeszcze brakowało — interwencji krzyżackiej!

W kraju nędza, przemysł upada, handel upada, dzieci się łajdaczą i nie chodzą do szkoły. Sam niedawno spotkałem na ul. Marszałkowskiej siostreczkę z dziewczką uliczną. Dzieci moje wysłałem do Kijowa i umieściłem na stancyi u profesora gimnazjum. Niech tam kończą — trudno! Krew, ofiary, bomby, szubienice, rozboje, kradzieże w biały dzień! Inkasenta mego bandyci napadli, obili i zabrali 150 rubli. Na szczęście schował pod kamizelkę koło tysiąca. Drugiego inkasenta zabili, czy sam uciekł, zginał bez śladu. Policja skarg nie przyjmuje. Mamy was dość —

mówią. Czasy! Wczora najlepszej kawy cejlonskiej trzy funty musiałem dać i pięć rubli, żeby sobie poszli, a obiecali, że jeszcze przyjdą. Subiektem rozdałem browningi.

Wuja Tomasza, starego emeryta magistratu, gdy wracał z banku z swoją skromną pensyjką, w dorozę opadli i zabrali starowinę kilkadziesiąt rubli. Stary zachorował ze strachu. Przydusił go, czy co. U mnie musiał pożyczyć i teraz nie wiem, czy odda.

Nie jest pewne: ani konstytucja, ani rząd, ani rewolucja — jeżeli tak daleko będzie, to nie wiem... nie wiem, co będzie — chyba komuna i zginiemy wszyscy — jeszcze tego nie było, jak świat światem. I niema na to wszystko słów!

Co było przed dwoma, trzema laty?

Prawda, że było niedobrze, dusił nas Moskal. Ale coś było, był jakiś ład, jakiś porządek. Była policja, nie rabowano na ulicy, nie wdzielali się ludzie do mieszkań i sklepów, nie grozili rewolwerami, nie rewidowano przechodniów, nie słyszano o bombach, salwach, kanonadzie. Wojsko zachowywało się przyzwoicie. Były sądy, męty społeczne nie wypływały na wierzcho. Każdy był pewny życia i tej odrobiny własności, bez której, jak mówi historia, żadne społeczeństwo istnieć nie może.

„Rewolucja!“, „rewolucja!“. Głupstwo. Rewolucja nie może trwać wiecznie. Socjaliści jednak rozumują inaczej, bo nie mają nic do stracenia. Nawet tak wyraźnie mówią — czytałem w jednym świątku, który mi przysłał pocztą: „Klasy wydziedziczone nie mają nic do stracenia“.

Oto wylazi sztyld z worka: „Do stracenia nie mają“. To niech idą sobie precz! Bo my mamy. Kto was wydziedziczył? Czy wyście co mieli? Frazes!

(Dalszy ciąg nastąpi).

najohydniejsze oszczerstwa na socjalistów, podburzał przeciwko nim ciemniejsze żywioły, teroryzował ogół, nie dopuszczając — z pomocą »bojówki« — do głosu socjalistów itd. Fabrykanci ze swojej strony nie żałowali ani zachodów, ani gotówki. Urządzono bal, na który zaproszono garbarzy, rzekomo w celu przejeżdżania ich. Obiecano wypłacać robotnikom po parę rubli. Kiedy część garbarzy poczęła się chwiać, kilku robotników z fabryki Bluma krzyknęło: »Precz z łamistrej-kami!« W odpowiedzi na to »bojówka« N. D. na komendę Baranowskiego dała salwę, przyczem raniła trzech robotników i (przypadkowo) komin.

Nazajutrz Baranowski został (dotychczas nie wiadomo przez kogo) zabity, a otaczający go »bojowcy« w chwili napadu nań pierzchli. Narodowa demokracja postanowiła wyzyskać śmierć Baranowskiego dla swych celów agitacyjnych przeciw socjalistom, wyprawiła mu pogrzeb demonstracyjny i poczęła nawoływać do mordowania socjalistów. »Bojowcy« N. D. wykonali napad na niejakiego Kosteckiego, podejrzewanego o należenie do P. P. S. Człowieka tego, który po 1 1/2-rocznym siedzeniu w cytadeli był chory na umyśle, ciężko poranili (przestrzelili mu płuca). Na przewodniczącego garbarskiego komitetu strajkowego, tow. O., urządziła »bojówka« endecka prawdziwą nagonkę, aż wkońcu poraniła go 13 kulami.

Obecnie »bojówka« N. D. sieje postrach w dzielnicach robotniczych i robotnicy domagają się od partii, ażeby położyła nareszcie kres zbrodniczej działalności narodowych demokratów.

S.

Rada państwa.

Wiedeń, 25 października.

Podwyższenie płac urzędników pocztowych.

W dyskusji merytorycznej nad wnioskiem nagłym p. Böheima zabrał głos minister handlu dr Forszt. Przedstawił on zarządzenia już poczynione i te, które mają być dopiero przeprowadzone, oraz dał obraz stosunków, panujących wśród urzędników pocztowych po regulacji płac w r. 1898. Po regulacji tej stosunki urzędników, zwłaszcza w randze VII, VIII i IX, nie są wprawdzie bardzo korzystne, lecz są lepsze, niż np. w służbie podatkowej. Dla służb definitywnych, których liczba wynosi już około 12.600, przeprowadzono regulację płacy w r. 1899, a stosunków awansowych i płacy tej kategorii nie można nazwać niekorzystnymi.

Minister podniósł z naciskiem, że celem zaspokojenia najpilniejszych potrzeb urzędników i służb pocztowych, już jego poprzednik ułożył program, który obejmuje zarówno urzędników, jak i służb pocztowe, oraz służb pocztu wiejskich. Na przeprowadzenie tego programu potrzeba 4 lat. Awans asystentów pocztowych wprawdzie nie polepszył się, lecz nie byłby także najgorszym. Dalej przedstawił minister rozmaite zamierzone zarządzenia dla polepszenia bytu służb pocztowych rozmaitych kategorii. Minister wie, że nie wszystkie życzenia urzędników i służb pocztowych zostały objęte w ramach rozwinętego programu, spełnienie ich jednakże wymagałoby około 40 milionów koron, byłoby to więc ze względów budżetowych niemożliwe.

Minister starać się będzie następujące sprawy korzystnie załatwić: 1) sprawę wliczenia dodatku służbowego służb; 2) wliczenia czasu służby ekspedytatorów, urzędników ruchu przy specjalnym dodatkowym spłaceniu; 3) wliczenia dodatków miejscowych pocztmistrzów do emerytur; 4) podwyższenia zasady emerytur dla oficyantów i oficyantek pocztowych, oraz pomocników mechanicznych; 5) przyznania dodatków kwaterunkowych i innych ułatwień dla urzędników ambulansowych; 6) przyznania dodatku dla służby w miejscach służbowych, w których panuje szczególna drożyzna.

Nagłość wniosku, po krótkiej jeszcze dyskusji, przyjęto jednogłośnie, a meritum wniosku zgodnie z wnioskiem posła Hruby'ego przekazano komisji budżetowej, celem jak naj rychlejszego zdania sprawy.

Przeciw dualizmowi.

Przystąpiono do obrad nad nagłością wniosku posła Steina i tow., wzywających rząd, aby rokowania z Węgrami prowadził tylko w duchu zerwania wspólności.

Poseł Stein obszernie uzasadnia wniosek, wskazując na przewagę wpływu węgierskiego w monarchii. Mówca sądzi, że parlament, któryby miał więcej odwagi, nie pozwoliłby na takie stosunki.

Poseł Sobotka oświadcza się przeciw nagłości.

Poseł Sternberg oświadcza się przeciw nagłości, przyczem wciąga koronę do dyskusji. Wiceprezydent Kaiser przywołuje posła Sternberga kilkakrotnie do porządku.

Prezydent ministrów bar. Beck odpiera ataki na koronę, jako zupełnie niezgodne z konstytucją. (Żywe potakiwania).

Ponieważ wnioskodawca poseł Stein zrzekł się głosu, przystąpiono do głosowania i odrzucono nagłość wniosku 30 głosami przeciw 18.

O dymisie Gołuchowskiego.

Na końcu posiedzenia odpowiedział prezydent ministrów bar. Beck na interpelację w sprawie dymisy ministra spraw zagranicznych hr. Gołuchowskiego. Prezydent ministrów oświadczył, że chce przedewszystkiem stwierdzić, że minister spraw zagranicznych wniósł dymisję na podstawie zupełnie swobodnego postanowienia i wyłącznie na podstawie swej własnej oceny dotyczących stosunków. Nie odegrała przytem roli żadna różnica zdań pomiędzy obu rządami a ministerstwem spraw zagranicznych na polu spraw wspólnych. Rząd austriacki wiedział o wszystkich okolicznościach i był także w możności wyłuszczyć na miejscu miarodajnym swe zapatrywanie i swe stanowisko, podobnie jak rząd węgierski.

Rząd uważa za jeden ze swoich najważniejszych obowiązków we wszystkich sprawach korzystać z przynależnego mu wpływu w całej rozciągłości i w podobny sposób także w przyszłości postępować będzie. (Wykrzykniki). Międzynarodowa polityka nie może stanowić wyjątku i jest prowadzona tylko w zupełnym porozumieniu z rządem austriackim. W tym kierunku może minister także dzisiaj zapewnić Izbę, że mimo zmiany osoby kierownika w kursie naszej zagranicznej polityki nie nastąpi żadna zmiana.

Jak dotychczas, tak i nadal będziemy monarchią pokojową, która widzi swoje najważniejsze zadanie w służeniu interesom materialnym i kulturalnym narodów przez popieranie wszystkich dążeń pokojowych. Już z tego powodu trójprzymierze, ta największa gwarancja pokoju w Europie, także na przyszłość będzie głównym filarem naszej polityki zagranicznej.

Co się tyczy państw bałkańskich, należy się spodziewać, że słuszne ich dążenia do popierania własnego dobrobytu doprowadzą także do zupełnego uznania naszych interesów. Im więcej czynów politycznych dokonamy, tem większą będzie waga nasza w wielkich sprawach Europy. (Oklaski).

Po odpowiedzi na kilka jeszcze interpelacji posiedzenie zamknięto. Następne dziś o godz. 3 po południu.

* * *

Deputacja raska.

Wczoraj zjawiła się w parlamencie deputacja ruskich towarzystw »Sicz« pod przewodnictwem dra Tryłowskiego z Kołomyi. Przedstawiła ona prezydentowi ministrów bar. Beckowi i ministrowi spraw wewnętrznych bar. Bienensthowi żale na przesładowania ze strony administracji politycznej w Galicji, szczególnie ze strony starosty Pawlikowskiego w Kołomyi. Deputację przyjęli też posłowie: Adler, Pernerstorfer, Sustersicz i inni. Deputacja przedłożyła ministrom i posłom obszerny w tej sprawie memoriał. Wkońcu zaliła się deputacja przed ministrem rolnictwa Auerspergiem na gospodarkę administracji domen i lasów.

KRONIKA.

Kraków, 25 października.

Konia kują, a żaba nogę nadstawia. Sprawa strajku górników w Kątach zapelnia ciągle łamy pism galicyjskich, które wtedy zajmują się losem robotników, gdy im zdarza się możliwość przypięcia socjalistom łatki. W czasie trwania strajku żadne z tych pism nie wiedziało nawet o nim, a teraz — huzia na socjalistów! Nie myślimy odpowiadać szczerkaczom; najlepszą odpowiedź dali im sami górnicy w liście do nas wysłanym („Naprzód“ z 24 b. m.). Chcemy tylko kilka słów powiedzieć pod adresem „Dziennika polskiego“. Pismo to, robiące ciągle „wielką politykę“, o tyle zajmuje się robotnikami strajkującymi czy pracującymi, o ile uda mu się zeska-motować jakąś „ciekawszą“ notatkę z innego, lepiej poinformowanego pisma. Do tak skradzionych notatek dodaje redakcja 3 słowa uwag redakcyjnych, świadczących o kolosalnej beczelności ludzi, którzy za podobne „uwagi“ brali jż nieraz po głbie. Na taki sam postępek pozwolił sobie „Dziennik polski“ i w wypadku obecnym. Jeżeli człowiek wyrzucony za drzwi jeszcze na schodach poszczekuje, to słyszy go najwyżej kolega po szczekaniu.

Nowiny krakowskie.

Komitet stronnictwa demokratycznego odbył 23 bm. posiedzenie, na którym radzono nad postawieniem kandydatury przy wyborze posła na sejm w miejsce p. Rottera. Ponieważ z trzech proponowanych kandydatów pp. Doboszyńskiego Sołtysika i Petelenza pierwsi dwaj oświadczyli, że kandydatury przyjąć nie mogą, uchwalili komitet postawić i polecić kandydaturę dra Ignacego Petelenza.

Koncert Ign. Friedmana. Proszeni jesteśmy o zaznaczenie, że bilety na koncert I. Friedmana sprzedaje tylko księgarnia S. A. Krzyżanowski w godzinach od 9—12 przedpoł. i od 3—6 po południu. P. Friedman koncertuje 30 b. m. we Lwowie razem z drem Konradem Zawilowskim; dnia 4 listopada występują obaj artyści w Tarnowie.

— Repertuar teatru miejskiego w Krakowie.

Czwartek: „Pan Jowialski“, komedia w 4 aktach Al. hr. Fredry.

Piątek: teatr zamknięty.

Sobota: „Zimowa powieść“, dramat w 5 aktach W. Szekspira, muzyka L. Flotowa.

Niedziela: „Zimowa powieść“, dramat w 5 aktach W. Szekspira, muzyka L. Flotowa.

— Uniwersytet ludowy im. A. Mickiewicza w Krakowie.

Biblioteka Uniwersytetu ludowego. Czytelnia pism oraz Biuro porady mieści się przy ulicy Grodzkiej 43, II. p.

Biblioteka otwarta w dni powszednie od godz. 11—1 i 3—9, a w niedziele i święta od 9—1.

Czytelnia pism otwarta w dni powszednie od godz. 11—1 i od 3—9, a w niedziele i święta od godz. 9—1 i od 3—9.

Z kraju.

„Dom zdrowia uczącej się młodzieży polskiej w Zakopanem“ rozwija się z każdym rokiem. W poprzednim roku mógł „Dom zdrowia“ pomieścić 18 pensyonarzy, dziś utrzymuje ich 29. Kiepskie warunki materialne zmuszały nieraz „Dom zdrowia“ dokładać największych starań, aby zdobyć bodaj fundusz na dzień następny. Dochody Towarzystwa nie są stałe i nieregularnie wpływają, stąd to kłopotliwe położenie. Dochodów było w ubiegłym roku sprawozdawczym 13.551 K., a wydatków 11.374 K. Członków zwyczajnych liczyło Towarzystwo w roku zeszłym 350, wspierających 160, założycieli 63, honorowych 2.

W roku sprawozdawczym bawiło chorych 65, gdyż nie każdy przebywał cały rok. Co do wyników leczenia to stwierdzono u 14 wyraźne polepszenie, u 31 poprawę, u 14 stan bez zmiany, u 3 pogorszenie, a 3 zmarło.

Jak oficerowie polują. W Jarosławiu istnieje „Jagdverein“ złożony z oficerów i kilku cywilnych, którzy dzierżawią prawo polowania na gruntach miejskich. Ostatniej soboty, w czasie, gdy już dano znak na zakończenie strzelaniny, jeden nadporučnik wymierzył jeszcze do zająca, ale trafił jednego z uczestników, inspektora kolei, w nogę.

Z zaboru rosyjskiego.

Wykonanie wyroku śmierci. Schwytyany w ubiegły czwartek na rogu Nalewek i Święto-Jerskiej w Warszawie uczestnik zbrojnego napadu na kasyerów tramwajowych, bandyta Melchior Winkler, został skazany przez sąd polowy na karę śmierci przez powieszenie. Wyrok wykonano na stokach cytadeli warszawskiej.

Walki „bojówką“ N. D. w Łodzi. W 12 fabrykach, a między innymi w fabryce Towarzystwa akcyjnego I. K. Poznańskiego, robotnicy socjaliści przemocą usunęli robotników „narodowców“. O godz. 7 wieczór przy ul. Wólcławskiej przed domem nr 201 nieznani ludzie wystrzelali z rewolwerów zabił robotnika Jana Lanka. Krążą pogłoski, że zabójstwo to jest w związku z usunięciem „bojowców“ N. D. z fabryki. Do fabryki Baehracha przyszło około 1000 robotników socjalistów, aby przemocą usunąć robotników „narodowców“. W ostatecznym wyniku robotnik Franciszek Wieczorek został zabity, a Wojciech Matusiak ciężko ranny; odwieziono go do szpitala Poznańskich.

Napad na pocztę. W uzupełnieniu wiadomości o napadzie zbrojnym na pocztę pomiędzy Włocławkiem a Lipnem czytamy w „Warsz. dzienn.“ następujące szczegóły:

Dnia 20 b. m. z Lipna do Włocławka jechały furgony pocztowe pod eskortą 6 dragonów 14-go pułku litewskiego, z których dwaj siedzieli na przednim wozie z pocztą, a czterech na drugim wozie z tyłu. Około godz. 5 po południu, kiedy pocztą przejeżdżały 14 wiorst dojeżdżała do majątku Chełmca, odległego o 8 wiorst od Włocławka, z lasu wypadło około 40 ludzi, którzy zabili oba konie przy pierwszym wozie i zranili jednego przy drugim, zastrzelili woźnicę i żołnierza, a zranili czterech (jeden z nich już umarł), oraz zabrali całą pocztę. Żołnierze, mając po 25 ładunków, wystrzelili wszystkie, zabili i poranili kilku napastników, a jednego zakłóli bagnetami.

Na miejsce napadu przybył powracający z Włocławka do Lipna naczelnik straży ziemskiej powiatu lipnowskiego, podpułkownik Władysławski, który zabił lub zranił dwóch napastników. Odpowiadając strzałami, Władysławski ukrył się w sąsiednim folwarku Fabjanka. Napastnicy ścigali go, strzelając z rewolwerów. Byli oni uzbrojeni w karabinki mauzerowskie i mieli z sobą wóz, na który zabierali zabitych i rannych. Tych drugich odwieźli do cukrowni w majątku Chełmca, gdzie zmusili felczera do opatrzenia rannych i znikli bez śladu.

Worek skrózany, w którym znajdowała się korespondencyja, paczki wartościowe i pieniądze, napastnicy pokrajali i zostawili, porozrzucawszy zawartość, przyczem woreczka z 9000 rubli nie domyślił się otworzyć i również pozostawił; znaleziono go w całości.

O zajęciu tem dał znać do Włocławka ocalały żołnierz, który przyprowadził z sobą jednego rannego. Z rannych żołnierzy jednego umieszczono na folwarku Fabjanka, drugiego a sołtysa tamże, a trzeciego w szpitalu fabrycznym w Chełmicy. Pułk 14 dragonów rozesłał pościg, ale — jak dotychczas — bezskuteczny.

Aresztowania w Lublinie. W poniedziałek pomiędzy godz. 2 a 4 po południu dwóch komisarzy policyi w asystencji kompanii wojska, policyantów i żandarmerji dokonało ścisłej rewizji w odlewni żelaza Bergiera przy ul. Zamojskiej,

gdzie aresztowano 18 robotników. Wszystkich aresztowanych pod silnym konwojem odprowadzono do biura policyi. Bliższych szczegółów brak.

Rewizje w Warszawie. We wtorek o godz. 9 rano, z rozporządzenia tymczasowego general-gubernatora wojennego, naczelnik rewiru wojennego, obejmującego cyrkuł policyjny nowożyty, w asystencji komisarsza tegoż cyrkułu oraz delegowanych pomocników z innych cyrkułów, przy udziale znacznego zastępu policyi i wojska, dokonał szczegółowej rewizji piwnic i poddaszy całego szeregu domów, położonych wzdłuż ulic hr. Berga i Mazowieckiej, od rogu Berga do Świętokrzyskiej i części ulicy Włodzimierskiej. Rewizja ta nie doprowadziła do żadnych rezultatów. Na czas jej ruch kołowy był wstrzymany na całej długości ulic Berga i Mazowieckiej i wyłoty tych ulic obstawiono huzarami na koniach. Piechota jednocześnie rewidowała osoby wychodzące z tych ulic, pozwalając natomiast bez przeszkód wchodzić w te ulice.

Jednocześnie z rozporządzenia wydziału ochrany dokonano rewizji w magazynach i mieszkaniu prywatnym przy ulicy Mazowieckiej p. Zygmunta Kiltynowicza i aresztowano panią Kiltynowiczową. Około południa rewizje te ustały. Aresztowano również kilka osób za nieposiadanie dowodów legitymacyjnych, lecz wypuszczono je z cyrkułów po sprawdzeniu osobistości.

Aresztowania masowe. Z wtorku na ąrodę w różnych punktach Łodzi policya wraz z wojskiem dokonała licznych rewizji i aresztowań. W obrębie II-go cyrkułu były rewizje w 25-ciu miejscach, aresztowano 20 mężczyzn i 20 kobiet; w obrębie III-go cyrkułu były rewizje w 40-tu miejscach, aresztowano 17 osób, a między innymi dra Władysława Sterlinga, inspektora pogotowia ratunkowego dra Władysława Pinkusa i syna jego dra Lucjana Pinkusa; w obrębie IV-go cyrkułu było 34 rewizji, aresztowano 20 osób. W obrębie I-go cyrkułu robiono także rewizje w domach robotniczych Poznańskiego, przyczem aresztowano 9 osób.

W Pabjanicach żandarmerja wraz z wojskiem dokonała rewizji w domach robotniczych, gdzie znaleziono wiele proklamacyi i 3 rewolwery. Aresztowano 14 robotników, których pod silną eskortą odstawiono do więzienia łódzkiego.

Z Lublina donoszą, że d. 22 b. m. w poniedziałek, pomiędzy g. 2—4 pp., dwu komisarzy policyi w asystencji rotty wojska i policyantów oraz żandarmerji, dokonało ścisłej rewizji w fabryce odlewni żelaza Bergiera (przy ul. Zamojskiej), gdzie zaaresztowano 18 robotników. Wszystkich aresztowanych pod silnym konwojem odprowadzono do biura policyi.

Nocy wtorkowej w mieszkaniu p. Aleksandra Epsteinia w Warszawie (Złota 36) współpracownika pism zagranicznych, policya dokonała rewizji szczegółowej, która trwała przeszło trzy godziny. Zabrano kilkadziesiąt książek i mnóstwo papierów. Od pana E. wzięto zobowiązanie, że nie wyjedzie z Warszawy.

Zamach na kasę kolejową. We wtorek o godz. 3 po południu do kasy towarowej na stacji Radom, przysło 8 ludzi z rewolwerami w rękę i zabrali całą zawartość kasy w kwocie około 1000 rubli, 2 żołnierzy, którzy stali przy kasie na warcie, postrzelono z rewolwerów. — Napastnicy zbiegli. Rannych odesłano do szpitala miejscowego.

Trzy wyroki śmierci. W Wilnie dnia 24 b. m. zostali skazani na karę śmierci przez powieszenie: Szuchałowicz, Szware i Psakowski — za zabójstwo.

Z caratu.

Jeszcze im mało. „Dyrektor departamentu policyi przesłał wszystkim urzędom żandarmerji okólnik z napomnieniem, iż nazbyt słabo funkcjonują tam, gdzie idzie o wykrycie agitatorów ruchu rolnego, których należy aresztować i wyłaniać, zanim jeszcze zdążą wywołać „nieporządek“ chłopskie. Sposoby udarnienia propagandy powinny być jak najenergiczniejsze i stanowcze wobec szerokiej agitacji rewolucyjnej i branki rekrutów. Minister żąda od administracji zesłania energii całej energii na tępieniu bantów w samym zarodku i spodziewa się, że podwładni poświęcą tej sprawie wszystkie swoje siły“.

Przeciwko rzeziom ormiańsko-tatarskim. Na świeżo zakończonym zjeździe socjalno-demokratycznych organizacji Kaukazu postanowiono między innem podjąć jak najenergiczniejszą walkę z taktiką rządową, wywołującą rzezie ormiańsko-tureckie. Uchwalono wydawać pismo po ormiańsku i po tatarsku, specjalnie poświęcone propagandzie pokoju między temi dwiema organizacjami. Poza tem organizacje socjalno-demokratyczne mają wyłonić z siebie specjalne grupy agitatorów, które będą pracowały wśród wrogich sobie wzajemnie mas ludności tatarskiej i ormiańskiej. Zostanie też wytworzona potrzebna literatura broszurowa.

O obchodzeniu rocznicy 30 października gubernator moskiewski wydał rozkaz, w którym podaje do wiadomości, że pozwala się iluminować miasto i wywieszać chorągwie, ale ostrzeża się ludność przed procesjami i manifestacjami. — Wszystkie próby gromadnego obchodu tej wielkiej pamiątki poza cerkwią i nabożeństwem będą tłumione z użyciem broni!

A lud już składa ironiczne pieśni na pamiątkę wolności, darowanej przez cara. Na Woldze na

parostatkach ślepcy śpiewają na nutę: Ach ty Dumo, Dumo, Dumo, ty państwowa Dumo! Na rytm i rytm wesołego kozaka!

Statystyka rewolucyj. W ciągu tygodnia od d. 10 do 17 b. m. — pisze „Nowy Put“ — uwięziono w całym państwie 415 osób; terroryści zabili w tym czasie 8 strażników, 5 stójkowych, 4 żandarmów, 3 dozorców cyrkulowych i 1 urjadnika. Razem zabito 21 osób. Skonfiskowano w tym czasie 52 bomby, 77 rewolwerów, 17 karabinów i kilka tysięcy nabo.

Z zaboru pruskiego.

Przeciw niemieckiej nauce religii opór trwa dalej w Poznańskim pociągając za sobą nowe gwałty i bezprawia hakatystycznych władz szkolnych z jednej strony, a z drugiej strejki i opozycję dzieci polskich. Opór prowadzony z dnia na dzień pod protektorem kleru a zwłaszcza arcybiskupa Stabilewskiego, nie może zdobyć się na energiczniejsze wystąpienie, oparte na jakiejś planowej, konsekwentnej akcji, ale z chaotycznym przewlekaniem sprawy ogranicza się do poszczególnych strejków i oporu raz w jednej to w drugiej miejscowości:

Z Górki pod Łobżenicą donoszą, że we wszystkich czterech szkołach tamtejszej parafii dzieci na rozkaz rodziców domagają się polskiego wykładu religii i nie odpowiadają po niemiecku.

Z Szubina donoszą do „Ostdeutsche Presse“, że tam strejk szkolny trwa dalej, a ponieważ oporne dzieci odsiadywać muszą areszt, wtargnęło w środek kilku ojców do szkoły, energicznie domagając się wypuszczenia dzieci z aresztu. Ojcowie opuścili lokal szkolny dopiero po kilkakrotnym zawezwaniu nauczyciela. Z powodu tego zajścia, gmach szkolny podczas godzin aresztu jest strzeżony przez policję.

W Nakle rozpoczął się również opór przeciw niemieckiej nauce religii.

W Niechanowie i Szczytnikach król. Wybuchł opór dzieci przeciw niemieckiej nauce religii. W jednej i drugiej szkole opór jest ogólny. W Niechanowie na 200 dzieci ani jedno nie odpowiada. Aresztu nie wyznaczono. Natomiast w Szczytnikach odsiadują dzieci areszt.

W Gnieźnie opór dzieci słabnie chwilowo, jak pisze „Lech“, bo dzieci przestraszyły się chłosty, jaką wiele otrzymało. Wczoraj po południu dzieci udały się wprost z aresztu do kościoła. Na nauczycieli, którzy dzieci karzą za to że swych rodziców słuchają, panuje w mieście wielkie oburzenie.

W Opalenicy zastrejkowały dzieci we wszystkich sześciu klasach. W Innowrocławiu, Ratajach, Barcinie, Winiarach, Zielonej górze opór trwa dalej. Toż samo w Pawłowie i Zabiezynie.

Strejk szkolny w Prusach zachodnich wybuchł w Kietbasinie i Keńczewicach pod Chełmą.

Z Rataja pod Poznaniem donoszą, że w tamtejszej szkole nauczyciel wymierza opornym dzieciom chłosty.

Wiece w sprawie szkolnej, zapowiedziane na najbliższą niedzielę w Księstwie Poznańskim zostały wszystkie bądź rozwiązane, bądź zakazane.

Ze świata.

Strejk na uniwersytecie. Studenci wydziału filozoficznego czeskiego uniwersytetu w Pradze przestali uczęszczać na wykłady, ponieważ sale wykładowe są tak szumne, że tylko mała garstka napisanych może się w nich pościsnąć.

Wypoliczkowany poseł. Onegdaj odbyła się przed sądem powiatowym VIII. dzielnicy Wiednia rozprawa przeciw kupcowi Bernardowi Markusowi rozprawa o publiczne znalezienie posła wszechniemieckiego Malika. Było to 18 września w tramwaju, gdzie Markus wymierzył Malikowi kilka naciąganych policzków. Ponieważ Malik na rozprawie zeznał, że oskarżony wybił mu 2 zęby, nadwodził mu słuch i uszkodził mu oko, przeto sędzia odstąpił akta sądowi krajowemu dla zbawienia, czy nie zachodzi wypadek ciężkiego uszkodzenia ciała.

O prawo głosowania dla kobiet. Z Londynu telegrafują: Dziesięć kobiet, aresztowanych onegdaj za zaburzenie spokoju w Izbie gmin, stanęło z rano przed sądem policyjnym. Dano im do wyboru, albo złożyć po 10 funtów szterlingów, jako gwarancję spokojnego zachowania się, albo przyjąć karę 2-miesięcznego aresztu. Wszystkie wybrały karę aresztu.

Robotnik burmistrzem. W Pforten, pod Jeną, liczącym 3000 mieszkańców, wybrano szewca tw. Frankiego burmistrzem. Zarządzał on gminą już od dłuższego czasu ku zadowoleniu swych współobywateli. Jest on także członkiem centralnego związku szewców. Prasa burząca, wobec faktu, że prosty robotnik umiał pozyskać tyle zaufania u swych współobywateli, że ci wybrali go burmistrzem, szaleje wprost z oburzenia i tak robi uwagę: „Nie podobna, aby prosty szewca miał tyle zdolności, ażeby odpowiednio załatwiał sprawy gminne, rząd więc wyboru nie potwierdzi“.

Z CARATU.

(Telegramy z dnia 25 października).

Witte namiestnikiem?

Petersburg. (Tel. wł.). W tutejszych dobrze poinformowanych kręgach krąży pogłoska, że Witte ma zostać namiestnikiem Królestwa Polskiego.

Nowe kłamstwa Wittego.

Petersburg. Witte oświadczył w telegramie do „Nowoje Wremia“, że wszelkie wiadomości i pogłoski, jakoby pośredniczył w jakiejś politycznej dla Rosji, są bezpodstawne.

Zaęgananie strejku generalnego w Warszawie.

Warszawa. (Tel. wł.). Pogłoska o rzekomym oddaniu ujętych „bojowców“ pod sąd polowy, a nawet skazaniu kilkunastu z nich na karę śmierci, wywołała wrzenie w sferach robotniczych. Pod wieczór w fabrykach Powiśla rozpoczęła się strejk powszechny, który miał rozszerzyć się nazajutrz i na inne dzielnice. Wieczorem rzecz się wyjaśniła, a umysły uspokoiły się. Władze wystraszone groźną postawą robotników, poczęły energicznie rozpowszechniać po mieście wiadomości, że sądu polowego stanowczo nie będzie. Następnie stało się wiadomym, iż ogół aresztowanych nie stanowił bynajmniej „bojówki“ dzielnicowej, a w każdym razie co do większości ich jest przekonanie, że są to bądź zwykli bandyci, bądź osobistości, nie mające nic wspólnego z partiami. — Zarazem stwierdzono, iż ów „Jelonek“, który wydał kilkunastu aresztowanych, nie jest „bojowcem“ partyjnym, lecz bandytą, podobno wykonawcą pamiętnego napadu na skarbnika ementa-rza żydowskiego.

Pozbawienie b. posłów praw wyborczych.

Magdeburg. Do „Magdeb. Ztg.“ donoszą z Petersburga, że postępowanie karne, wdrożone przeciw 182 b. członkom Dumy, doszło do tego stadium, iż obwinionym wręczono akt oskarżenia. Prokuratorzy nie chodzi o ukaranie tych posłów, lecz o odebranie im praw politycznych. Jest to plan powzięty przez Stołypina, a mający na celu zniszczenie partii kadetów.

Skazanie rewolucjonistów wojskowych.

Czyta. Postępowanie w procesie rewizyjnym przeciwko członkom „związku wojskowego“ zostało ukończono. Sąd wojskowy skazał 2 poruczników na utratę praw stanu i na zesłanie oraz utratę stopnia wojskowego i wykluczenie ze służby. Inni oskarżeni zostali wydaleny ze służby i zasądzeni na 2 lata więzienia forteczno. Obaj porucznicy, oraz jeden z zasądzonych uciekli po wydaniu wyroku.

Kompetencja sądów polowych.

Petersburg. Stołypin wydał rozporządzenie do generał gubernatorów, gubernatorów i naczelników miast, wskazując, że sądy polowe mają sądzić tylko zbrodnie cięższe i te, w których zbrodniarzy przyłapano na gorącym uczynku. Wobec tego, że w pewnych miejscowościach powstały wątpliwości, czyby nie można także mniej ciężkich zbrodni oddawać do rozstrzygnięcia sądom polowym, oraz ponieważ objawiły się życzenia, aby ustalono rodzaje przestępstw, które mają być oddawane pod kompetencję sądów polowych — przypomina Rada ministrów, że same władze w danej miejscowości mają rozstrzygać, czy sprawa ma być oddana sądom polowym. Wyrok sądów polowych nie może być zmienionym, niema też przeciw niemu odwołania.

Stracenie niewinnych.

Petersburg. Departament policji urzędowo za-wiadomił radę ministrów, że moskiewski sąd polowy skazał na śmierć niejakiego Zwierewa, nie mając żadnych dowodów i nawet bez wszelkich materiałów faktycznych sprawy.

Napady.

Charków. W nocy na 21 października — w pobliżu Iwanówki zabito bogatą właścicielkę ziemską Jefremowową, jej córkę, rzadcę i dwóch stróżów. Śmiertelnie zraniono służącą. Zabrano 6.000 rb. otrzymanych za dzierżawę kopalni węgla.

Z Tyflisu telegrafują: Dziesięciu bandytów napadło na wóz pocztowy, jadący z Karsu i zrabowało 29.000 rubli.

W Wierchneindusku 20 bandytów napadło w nocy na tamtejszą stację towarową. Żołnierze pociągu wojskowego, znajdującego się na stacji, odparli napad i ujęli 6 bandytów.

Zamach

Kutais. Na komisarza Jelezybekowa rzuceno bombę. Komisarz zginął.

Agitacja przedwyborcza.

Moskwa. Związek 30 października już rozpoczął kampanię przedwyborczą w 32 guberniach.

Ruch rewolucyjny w Moskwie.

Moskwa. W Moskwie odbyły się masowe rewizje z powodu wskrzeszenia związku urzędników poczty i telegrafu. Byli działacze pierwszego związku, urzędnicy: Müller, Akimow, Aleksandrowicz i Rudniew, więzieni przez czas od grudnia do wiosny b. r. znowu zostali aresztowani. Jednocześnie dokonano kilkogodzinnej rewizji w redakcji „Nowy Put“. Podług danych policyjnych — z Moskwy w ostatnich czasach wyjechali członkowie opozycyjnej frakcji soc. rewol. — t. zw. „maksymaliści“ wobec tego, że zawodowi bandyci ukrywali się pod sztandarem frakcji.

Ruch rewolucyjny w Syberji.

Petersburg. Departament policji otrzymał wiadomość o poważnych zaburzeniach w Tomskiej gubern. (Syberja). Tłum chłopów wyciągnął z mieszkanka strażnika Staniszewskiego i zadał mu 100 ran.

Proces o powstanie moskiewskie.

Moskwa. W dniu 28 listopada przed polityczny wydział izby sądowej z udziałem przedstawicieli stanu stawieni będą 32 oskarżonych

o zbrojne powstanie w grudniu zeszłego roku.

Gwałtem ścigać podatki.

Petersburg. Prezydent ministrów wydał okólnik do władz miejscowych w sprawie zaległych podatków od nieruchomości. Okólnik wykazuje, że te zaległości szkodzą państwu i domaga się, aby za pomocą wszelkich środków podatki te ściągano. Gdyby czyniono opór, minister poczyni odpowiednie zarządzenia.

Poparcie dla „L'Humanite“.

Petersburg. W kręgach inteligencji agituje się myśl o materialnym poparciu paryskiego organu partii socjal.-demokratycznej „L'Humanite“.

Komisja reformy wyborczej.

Wiedeń. Zapowiedziane na wczoraj wieczór posiedzenie komisji reformy wyborczej nie odbyło się. Następne posiedzenie dzisiaj o godz. 10 przed południem.

Wiedeń, 25 października.

Kompromis.

Komisja reformy wyborczej zebrała się dziś o godzinie 10 przed południem na dalszy ciąg obrad nad § 42 w obecności ministrów Becka i Bienerta.

Poseł dr Gessmann w dłuższym wywodzie stawia wniosek, który jest rezultatem długich rokowań. Wniosek ten brzmi:

„Zmiany §§ 1, 4, 5, 33—37 i 42 tej ustawy, jakoteż dodatku tabelarnego, załączonego do ustawy o podziale okręgów, mogą być uchwalone tylko w obecności przynajmniej 343 członków Izby posłów. W tę cyfrę posłów nie wlicza się posłów, którzy są zarazem członkami rządu, jakoteż członków prezydium i sekretarzy dnia. Jeżeli ma być przedsięwzięta zmiana postanowień §§ 34—36, które zarazem dotyczą wyboru 2 posłów w jednym i tym samym okręgu wyborczym, to do ważności uchwały koniecznym jest, aby między posłami obecnymi, podanymi w pierwszym ustępie, znajdowała się przynajmniej więcej, jak połowa z tego kraju, w którym okręgi wyborcze się znajdują. Jeżeli chodzi o zmianę w podziale takich okręgów wyborczych, to zarządzenie powyższe dotyczy się posłów tego kraju, w którym dotyczące okręgi są położone. Jeżeli taka uchwała z powodu niedostatecznej ilości obecnych nie może być powzięta, uważa się wniosek za odrzucony. Przy obradach nad sprawami, wyliczonymi w pierwszym ustępie, przewidziane w § 42 regulaminu Izby skrócenie postępowania nie jest dopuszczalne“.

Przewodniczący dr Ploj oświadcza, że dr Gessmann postawił nowy wniosek i odpowiednio do regulaminu zapytuje się komisję, czy ma być otwarta na nowo dyskusja.

Poseł Choc domaga się otwarcia dyskusji.

W głosowaniu wszystkimi głosami przeciw 8 odrzucono wniosek Choca o otwarcie dyskusji. Będą przemawiali tylko ci, którzy są zapisani do głosu nad § 42.

Zabiera głos poseł Kaiser.

Po Kaiserze przemawiali jeszcze posłowie Choc i Wassilko, poczem przystąpiono do głosowania.

Wiedeń. (Tel. wł.). O godzinie 1 nastąpiło głosowanie nad wnioskiem Gessmanna. Głosowanie było imienne. Wniosek przyjęto 32 głosami przeciw 12. Za głosowali: Abrahamowicz, Adler, Bobrzyński, Chiari, Conci, Cipera, Dobernig, Duleba, Erler, Gessmann, Głębicki, Gross, Hagenhofer, Hormuzaki, Hruby, Kozłowski, Kramarz, Lecher, Locker, Malfatti, Onciul, Pastor, Schlegl, Schraffl, Starzyński, Steiner, Strasky, Sustersicz, Tollinger, Vogler, Zaitron, Zaczek. Przeciw głosowali: Choc, Dobrzenski, Herold (wszechniemiecki), Kaiser, Malik, Metall, Schreiner, Stein, Tawczar, Wassilko, Wastuan, Zazwora. Wstrzymali się od głosowania: Ehrenfels, Grabmayr, Pergelt, Stürgkh.

Następne posiedzenie jutro o godzinie 10 przed południem. Na porządku dziennym dyskusja nad rezolucją subkomitetu w sprawie wniosku autonomicznego posła Starzyńskiego.

Wiedeń. (Tel. wł.). Co do kompromisu w sprawie zabezpieczenia rozdziału mandatów donoszą jeszcze następujące szczegóły: U prezydenta ministrów bar. Becka odbyło się posiedzenie, które chwilami było bardzo dramatyczne. Bar. Beck gorąco przemawiał za kompromisem i mowę swą zakończył słowami: „Panowie, choćbyśmy mieli tu siedzieć do północy, a nawet do rana, kompromis musi przyjść do skutku“.

Nowi ministrowie.

Wiedeń. Zaprzysiężenie nowo mianowanego ministra spraw zagranicznych bar. Aehrenthala odbyło się dzisiaj.

Wiedeń. Biuro korespondencyjne donosi: Jak się dowiadujemy, minister wojny zbrojistrz Pitreich na własną prośbę został uwolniony ze swego stanowiska i przy tej sposobności otrzymał wielki krzyż orderu Szecepana.

Jego następcą zamianowany został minister obrony krajowej zbrojistrz Schoenaich, przy równoczesnym nadaniu mu wielkiego krzyża orderu Leopolda.

B. GABRYLSKA, Kraków, kupuje, sprzedaje i najmuje — fortepiany, pianina, harmonie i pianole — krajowe i zagraniczne nowe i prze-grane — za gotówkę i na spłaty — bez zaliczki

TELEGRAMY

z dnia 25 października.

Deputacya dziennikarzy.

Wiedeń. Deputacya dziennikarzy polskich, prowadzona przez posła Battaglię, udała się do ministrów dra Korytowskiego i Forszta z prośbą o zniesienie należności telefonicznych w porze nocej dla redakcji pism krajowych. Obaj ministrowie przyrzekli uwzględnić prośbę.

Groźba strejku tramwajowego.

Budapeszt. 6000 robotników tramwaju elektrycznego wręczyło dyrekcji memoriał z żądaniem, aby co szósty dzień wolny był od pracy, o nowy system awansu i Kas chorych, o dodatki za nocną służbę. Dyrekcja oświadczyła, że po ostatnich ustępstwach nie może udzielić dalszych ulg. Wśród robotników objawia się chęć do strejku.

Budapeszt. (Tel. wł.). Dziś w południe wszystkie wozy tramwajowe stanęły i pasażerowie musieli wysiąść. Wozy następnie zaciągnięto do remiz.

Przegląd społeczny.

Robotnicy polscy w górnictwie w Westfalii i Nadrenii. Procent robotników górniczych w Westfalii i prow. nadreńskiej, pochodzących z wschodnich prowincji Prus, w stosunku do ogólnej liczby robotników podniósł się z 24,91 proc. w r. 1903 do 33,69 proc. w roku ostatnim (1905). Jeszcze większym procent ten był w końcu r. 1899, gdzie wynosił 33,96. Po r. 1901, w którym uiska płaca spowodowała wielu robotników do powrotu na wschód monarchii, procent robotników ze wschodu podniósł się w r. 1901 do 31,36 i wzrastał od czasu tego równocześnie z poprawiającym się położeniem gospodarczym i zwiększającą się ogólną liczbą robotników, pracujących w górnictwie. Ogółem pochodziło robotników ostatniego roku z dzielnic wschodnich okrągu 95.000, z których przypadało 41.147 na Prusy Wschodnie, 45.988 na Księstwo Poznańskie, 10.830 na Prusy Zach., a 6.118 na Górny Śląsk. Co do pierwszych z Prus Wschod. przypuszczać można, że w wielkiej, może nawet przeważnej części nie przynależą do narodowości polskiej. Także w r. 1893 tylko 11,38 procent język polski podało za ojczysty, podczas gdy 24,91 pochodziło z dzielnic wschodnich. Liczba Polaków, pracujących w górnictwie w Westfalii i Nadrenii wynosi obecnie około 50.000. W liczbie tej przeszło połowę tworzą młodzieńcy od 16 do 25 roku, samotni i mieszkający wspólnie po 5 do 10.

Z komitetów partyjnych.

*. Baczność mężowie zaufania! Wszelkie listy i przesyłki dla Komitetu wykonawczego należy adresować: Dr Emil Bobrowski, Kraków, ul. Straszewskiego 2.

Ze stowarzyszeń i zgromadzeń.

× Zebranie partyjne towarzyszy, zamieszkujących dzielnicę Wesołą w Krakowie, odbędzie się w środę 31 b. m. o godzinie 8 wieczorem w Związku stow. rob., ul. Wiślna 5. Wstęp na zebranie mają tylko towarzysze opłacający podatki partyjne. Na porządku dziennym sprawy bardzo ważne, dlatego o liczny udział uprasza Komitet miejscowy P. P. S. D.

× Kółko samokształcenia w Krakowie urządza co piątek odczyty i pogadanki w sali Związku stow. rob., ulica Wiślna 5. W piątek 26 października odczyt: „Pogadanka o przyszłym ustroju społecznym“. Początek punktualnie o godzinie 7 wieczorem. Wpisy do Kółka przyjmuje gospodarz Związku.

× Wiedeń. Przedstawienie amatorskie urządza stow. „Sila“ w niedzielę 28 b. m. w s. l. „Zur blauen Weintraube“, dzieln. V. Schl. s. g. 5. Na kodeszenie tańce. Początek o godzinie 7 wieczorem. Karta wstępu wcześniej nabyta 50 h, przy kasie 70 h.

× Stowarzyszenie robotników polskich „Sila“ w Wiedniu, VI. Königsegggasse 10 („Verbandsheim“; I. Oddział: XX. Wassergasse 17 róg Staudingergasse. W prywatnym lokalu Stowarzyszenia, VI. Magdalenenstrasse 84, gdzie znajduje się biblioteka, zapowiadane zostały od 15 września b. r. następujące kursy: 1) Język niemiecki w 4 tygodnie i 5 tygodni. 2) Język polski w 3 tygodnie. 3) Nauki społeczne w 4 tygodnie. Lekcje odbywają się wieczorami o godzinie 7½ do 9.

Wkładka miesięczna do Stowarzyszenia wynosi dla mężczyzn 60 h, dla kobiet 40 h. Nowowstępujący placą wpisowego 30 h i za legitymację i statuty 20 h. Członkowie o ganizacji zawodowych wpisowego nie placą.

NADESLANE.

(Za dalsze tele. redakcyja nie odpowiada.)

Światło Auera.

Tylko nasze oryginalne światła są prawdziwie i doskonale. W celu ost. zeżnienia publiczności przed nas adowaniem opatrzone są te światła widocznym znakiem

Auerlicht

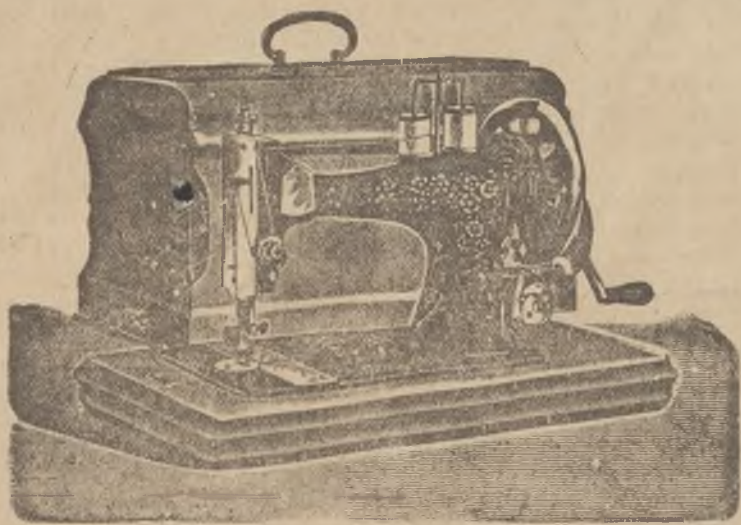
Światło w cenie po 60 h, światła małych po 55 h, cyli drów po 30 i 20 h dostać można w Gazowni

miejscowej przy ulicy Gazowej l. 16, oraz w sklepie Gazowni przy placu Szczepańskim l. 1.

Towarzystwo Auera, Wiedeń IV/1.

SKŁAD MASZYN DO SZYCIA Warsztat naprawy IGNACEGO GROSSA

Pod kierownictwem:

JANA POJEGO, MECHANIKA SPECYALISTY
W KRAKOWIE, ULICA STAROWISŁNA L. 1.
(NAPRZECIW GL. POCZTY).

Wykonuje szybko, dokładnie i gruntownie naprawy maszyn do szycia wszelkich konstrukcyj.
Sprzedaje wszelkiego gatunku maszyny nowe, oraz używane w znakomitym stanie, jakoteż części składowe najlepszego gatunku do wszelkich systemów maszyn do szycia.
Zamówienia z prowincyi załatwia się odwrotną pocztą.
Wszelkie naprawy mogą być uskutecznione w przeciągu 48 godzin.
CENY UMIARKOWANE.

Dwie maszyny do pisania

„Adler” i Smith Premier

prawie w nowym stanie są do sprzedania.

Zgłoszenia: Administracja „Interesu” Kraków, ul. Szpitalna 1. 23. 658

Tłumaczenia z języka polskiego na niemiecki i odwrotnie, piśmiennie i ustnie, pod gwarancją dyskrecyi załatwia fachowo Morawetz ul. Zielona 1, 28 I p. Poleca się do tłumaczeń dził, statutów i etc. 627

Pożyczek udziela Otto Kleusch, Berlin, Schönhusen Allee 128 (porto zwrotne). Koszt zostają odciągnięte od pożyczki. Żadne zaliczki. 693

Składu na książki

na dole położonego (1 izbę większą lub 2 mniejsze) poszukuje
D. E. FRIDLEIN
księgarnia. 615

Sklep korzenny 653
od kilku lat istniejący, dobrze prosperujący do nabycia na dogodnych warunkach. Wiadomość w dziale inserat „Naprzodu”.

Młody człowiek

(izraelita)
umiejący doskonale rachować, posiadający paroletnią praktykę handlową, dostanie posadę w domu bankowym. Pierwszeństwo mają ci, którzy odbyli praktykę w interesie bankierskim. — Oferty pod N. O. 655 do działy inserat „Naprzodu”.

Czterdzieści centów

kosztuje prawdziwy srebrny pierścionek według obok znajdującego się rysunku. Ten sam pończacz K 1— z ameryk. złota K 4— z 14 kar. złota K 8— Jako miarę wystarczy skrawek papieru. 541

HANNS KONRAD
jubiler, w Brück 925 (Czechy). c. k. sądownie zaprzysiężony rzeczoznawca. Bogato ilust. polski katalog z przeszło 1000 zdjęć, darmo i oplatnie.

mam polecenie sprzedać po połowie ceny. Oferuję zatem grube, niezniszczone, wytrzymałe na wszelkie powiaty zimowe derki na konie doskonałe, ciepłe, welniste i miękkie, z kolorowymi szlakami, dające się także zastosować jako koce do spania, a przytem bardzo tanie. Szare welniane zimowe koce dla koni, gatunek A) 150x200 Kor. 7—, gatunek B) szkockie 150x200 Kor. 8—, gatunek C) podwójne, welniane, gospodarskie koce 150x200 najlepszej jakości Koron 10—, za sztukę.

M. RUNI BAKIN, 583
WIEN IX/1, Liechtensteinstasse Nr. 23
Wysyła za zaliczką. — Korespondencja polska

IZMIANA LOKALU

Niniejszym mam zaszczyt zawiadomić Szanowną P.T. Publiczność, że

Zakład ZEGARMISTRZOWSKI
istniejący od roku 1883 pod firmą

A. HOLIK

w Krakowie przy ulicy Szewskiej 2
został przeniesiony
na ulicę Sławkowską L. 1.

Poleca swój skład zegarków genewskich i zegarów z pierwszorzędných fabryk zagranicznych z poręczeniem 8-letnim.

Utrzymuje na składzie wyroby ze złota i srebra po cenach umiarkowanych.
Z poważaniem **A. HOLIK.**

IZMIANA LOKALU

Srebrny zegarek remontoir
znaczonej w c. k. urzędzie probierczym.

złr. 3. złr. 5.

dla panów, pań i chłopców.
z pojedynczą kopertą . . . . . złr. 3—
z podwójną kopertą . . . . . „ 4—
z trzema silnymi kopertami . . . . . „ 5—
płaskie zegarki stalowe 3-50
ze złota „płaskie” . . . . . 5—
oryginalne Omega 8-50
14 kar. złote zegarki od . . . . . 9—
14 „ „ łańcuszki . . . . . 10—
14 „ „ pierścionki . . . . . 2—
srebrne łańcuszki pancerzowe . . . . . 1—
3 letnia pisemna gwarancja. Za nieodpowiednie pieniądze z powrotem — Wysyłka za zaliczką.
Skład zegarków szwajcarskich,
MAX BÖHNEL, zegarmistrz
Wien, IV Margarethenstr. 27
(telefon 3523)
Zadaje darmo i oplatnie mojego cennika z 2000 rycinami. 650

Magistrat stoł. król. m. Krakowa.

L. 88925/06

II

Obwieszczenie.

Starszy oficyał egzekucyjny m. Ludwik Stabrawa, przestał pełnić obowiązki egzekutora miejskiego, a natomiast przeznaczony został do czynności biurowych.

Magistrat wzywa strony interesowane, aby o wymianę kwitów albo o uspokojenie pretensyi, jakieby do oficyała Ludwika Stabrawy, z tytułu jego urzędowania, mieć mogły, zgłosiły się do Wydziału II. Magistratu w przeciągu trzech miesięcy, licząc od dnia 21 września 1906 r., po upływie bowiem tego terminu Magistrat wyda ewentualnie kaucyj słuźbową wspomnianemu oficyałowi egz. Ludwikowi Stabrawie, a poźniej zgłaszające się osoby odeśle z ich pretensyami na drogę prawa.

Kraków, dnia 20 września 1906.

558 Prezydent miasta Leo.

*** XXX XXXX ***

Chorzy na piersi lub astmę

także tacy, którzy nigdzie nie znaleźli uzdrowienia, niechaj zażądają darmo prospektów i uwierzytelnionych atestów z Austrii.

C. W. Rolfe, Altona-Bahrenfeld (Elbe) Niemcy. 603

*****

Dobrze idące Szwarcwaldzkie zegary

ozdobne z dobrym werklam i 3-letnią gwarancją, białe kościane wskazówki i cyfry, 18 cm. wysokości, kompletny z brązowym ciężarkiem, nadzwyczaj tani
tylko koron 2-50
Zegar z kukułką K 8-50 Niema ryzyka. Zamiana dozwolona lub zwrot pieniędzy.
Corocznie wysyłam więcej niż 50.000 zegarków ku najwyższemu zadowoleniu małych PT. Odbiorców. Poważna ta rzecz, która jedyną w Austrii, daje najlepszy dowód o solidności mojej firmy. Każde nawet najmniejsze zamówienie uskuteczniłam najszybciej. Wysyła za zaliczką.

HANNS KONRAD
Pierwsza fakryka zegarów,
w Brück 924 (Czechy).

Bogato ilust. polskie cenniki z przeszło 1000 rycinami wysyła się na żądanie bezpłatnie i frako.

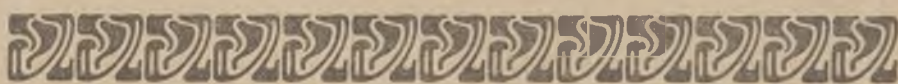
NA REUMATYZM

zostać, postać (ischias) i wszelkie nerwobóle, poleca się usmierzające nacieranie, od lat 5 ogromnie rozpowszechnione, przez wielu lekarzy ordynowane i przez znakomitości uznane

Linimentum Gaultheriae compositum
z prawnie zarejestrowaną marką ochronną

„NEH WOL“

chemika dr. Juliusza Franzosa, aptekarza w Tarnopolu na flakon 80 bal., 10 flakonów 8 kor., nie licząc opakowania i franko. — Tysiące listów dziękczynnych do prześlądnicy. Dwa razy dziennie wysyła pocztowa. Do nabycia w każdej większej aptece, względnie w aptece chemika Dra Juliusza Franzosa w Tarnopolu.

L. 2591.

Konkurs.

Powiatowa Kasa dla chorych w Drohobyczu rozpisuje konkurs na **DWIE POSADY** funkcyjaryuszów Kasy, a mianowicie:

jedna z płacą miesięczną w kwocie 100 koron i dodatkiem na mieszkanie w kwocie 120 koron rocznie;
druga z płacą miesięczną w kwocie 80 koron.

Stabilizacja może nastąpić w ciągu 6 miesięcy.

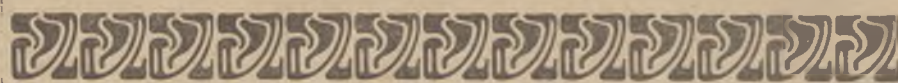
Wymagane: dokładna znajomość języków krajowych w słowie i piśmie i częściowo języka niemieckiego.

Podania należycie udokumentowane należy wnieść do Zarządu Kasy do dnia 9 listopada 1906 r.

Rozstrzygnięcie konkursu nastąpi dnia 11 listopada.

Przewodniczący:
Arnold Wiesenberg.

654

Nowo otworzona

Kawiarnia „Port Artur“

FRANCISZKA SIGMUNDA
595 w Podgórzu przy moście,

zaopatrzona we wszelkie pisma krajowe i zagraniczne, bilardy, pokoje do gry, gabinety dla dam, wyborne napoje, przekąski zimne i gorące i t. d.

Kawiarnia otwarta do godziny 2 w nocy.

Fabryka: Lubszyński & Comp., Berlin N. O.

Losowanie nieodwołalnie 10. Listopada 1906 r.
Wiedeńska c. k. Loterya policyjna
1 Los kosztuje 1 Koronę. 1. Główna wygrana

koron 30.000 koron

jak również II. 5000 Kor. i III. 1000 Kor., zastają w gotówce za najwyższem zezwoleniem Jego c. k. apostoła Mości i na żądanie wygrającego po odciągnięciu 10% i ustawowego podatku, od wygranych, wypłacone. — Losy można nabyć we wszystkich kantorach loteryjnych i trafikach. C. k. biuro Loteryi policyjnej z ajduje się obecnie w Wiedniu, I. Schottenring II (w gmachu dyrekcji policyi). 498

ZOFIA BIESIADECKA

Przez Wysokie ck. Namiestnictwo koncesjonowane

Biuro podróży

Zofii Biesiadckiej
oświecim (dworzec)

Sprzedaje bilety okrętowe
do Ameryki

I, II i III. klasy dla parostatków pospiesznych, oraz bilety kolejowe dla kolei północno amerykańskich we wszystkich kierunkach.

Ceny ściśle według taryf okrętowych i kolejowych.

BILETY OKRĘTOWE do KANADY i bilety kolejowe kanadyjskie.

Prospekty darmo i oplatnie

BIURO PODRÓŻY
WIELKIE BILETY OKRĘTOWE
DO AMERYKI

OSWIECIM

Rządowo uprawniona

Fabryka wód mineralnych sztucz. i specjalnych leczniczych

pod firmą

K. Rząca i Chmurski

w Krakowie, ul. św. Gertrudy 4

wyrabia pod kontrolą komisji przemysłowej Tow. Lek. Krak. polecane przez toż Towarz. Wody mineralne odpowiadające składem chemicznym wodom: Bilińskiej, Gieschtlerskiej, Selterskiej, Vichy, Maryenbadzkiej, Homburg Kissingen, tudzież specjalnie lecznicze jak: litową, bromową, jodową, żelazistą, kwaśną oraz wody mineralne normalne z przepisu Prof. Jaworskiego. — Sprzedaż częstkowa w aptekach i drogueryach. — Cenniki na żądanie franko.

Utrzymanie zdrowia polega w pierwszym rzędzie na utrzymaniu zdrowego żołądka.

Wszyscy, którzy nie mają apetytu, cierpią na zgagę, zły trawienie, zapalenie żołądka, zatwardzenie i z powodu tego na osłabienie i wyczerpanie, zwykłych potraw nie znoś. skarżą się po jedzeniu na cierpienia żołądkowe, przeżądanie, doznają mdłości, napęczenia, odbijania, bóle głowy i inne dolegliwości żołądkowe,

używają z najlepszym skutkiem od kilkudziesięciu lat powszechnie znanych i urobionych kropli „Mariazell“

Bradyego kropli żołądkowych,

które z powodu swojego specyficznego, apetyt pobudzającego i wzmacniającego żołądek działania, wszędzie się jako nieprześcignione okazują, gdzie rozchodzi się o wzmocnienie narządu trawienia jako: przy niedokrewności, blednicy i u rekonwalescentów po ciężkich chorobach, dyż od polepszenia apetytu, zależy także polepszenie ogólnego stanu zdrowia.

Ponieważ pod nazwą kropli „Mariazell“ zostaje wydanych bardzo wiele nasładownictw, należy zawsze żądać tylko Bradyego kropli żołądkowych, które na opakowaniu i na opisie sposobu używania oprócz obrazu Panny Maryi z kościołem jako marki ochronnej podpisem „Brady“ zaopatrzone być muszą.

Najpewniej uchronić się można przed nasładownictwem skoro się zamówi bezpośrednio u wyłącznego wytwórcy

C. Bradyego apteka Wiedeń I. Fleischmarkt 1/447
skąd 6 flaszek za 5 K., albo 3 wielkie flaszki za K. 4-50
oplatnie i wolne od wszelkich wydatków zostają wysyłane. 617